

*Doç. Dr. C. Coşkun
Küçüközmen*

coskun.kucukozmen@ieu.edu.tr

Tek grafikle Amerikan ekonomi tarihinin 60 yılı

Washington merkezli Pew Araştırma Merkezi'nin Sosyal ve Demografik Eğilimler Bölümü tarafından hazırlanan "Orta Sınıfın Kayıp 10 Yılı" başlıklı rapor 22 Ağustos tarihinde yayınlandı. Rapor özetle şunu vurguluyor: ABD, 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana geçen 60 yıl içinde dünyanın en büyük orta sınıf ekonomisini yarattı ve ardından yok etti. Raporda birçok veri ve grafik mevcut olmasına rağmen sizlere en altta sunduğum bu grafik söz konusu dönüşümü net bir şekilde gözler önüne seriyor. Raporda yer alan veri ve bilgileri kullanarak 1950-2010 arasında Amerikalı ailelerin içine düştüğü durumu daha vahim göstergelerle ifade edebilmek mümkün.

Konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamak için grafikle ilgili birkaç önemli hususu açıklayalım. Grafiğin her bir on yıla tekabül eden grubunun en sağında yer alan tütün rengi çubuk en üst %5'lik dilimi gösteriyor. Koyu yeşilden başlayan ve her bir aşamada daha açık renklerle gösterilen çubuklar ise en alt 1/5'lik dilimden en üst 1/5'lik dilime kadar olan kesimi gösteriyor.

Gelelim grafiğin yorumuna: 2. Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında ABD'nin hızlı büyüme dinamiği en fazla orta ve alt sınıfa yaramış görünüyor. En alt dilimde yer alan en fakir kesim bu gelişmeden nasibini en fazla alan kesim olmuş. Ardından 1970'lerde yaşanan iki petrol krizi ve artan enflasyon ortamında işler durma noktasına gelmiş. Ülke adeta her şeyden elini ayağını çekmiş. Başkan Nixon'ın "şimdi hepimiz Keynesçiyiz" sözü orta-sol kesim tarafından benimsenmiş ve ardından Reganizm dönemine şans verilmiş. Bu dönemde vergiler azaltılmış, ancak dışarıdan gelen teknoloji ve rekabetçi baskılar mavi yakalıların (işçilerin) işlerini kaybetmelerine ve ücretlerinin düşmesine neden olmuş. Ne var ki, bu dönemde borsa yükselişe geçmiş ve ardından gelen büyüme %20'lik yatırımcı sınıfı adeta ihya olmuş. Aslında 1980-90 dönemindeki bu gelişmenin en üst %5'lik hatta %1'lik dilime olumlu yansımaları çok daha fazla olmuş. Benzer görüntü 1990-2000 döneminde de tekrarlanmış.

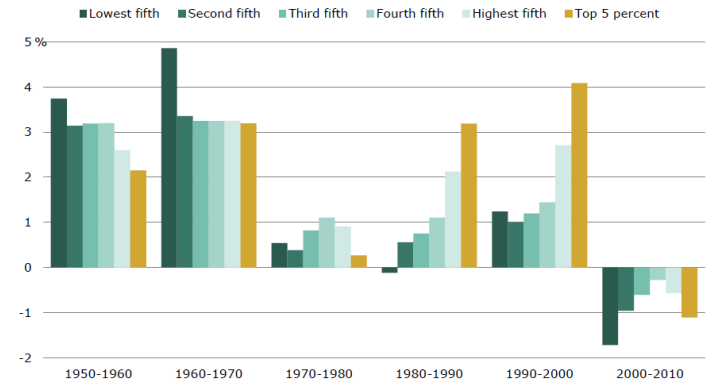
2000-2010 dönemi ise uzun metrajlı bir filmin beklenmeyen acıklı sonu gibi. Her şey tepetaklak olmuş ve aileler artık büyüme çizgisinin altında kalmış. Yani aileler adeta kayıp bir on yılın mağduru olmuş. Bu sınıf için gelecek 10 yılın nasıl geçeceği henüz belirsiz.

Bu tür bir döngüye yavaş yavaş girildiği için nasıl bir çıkmazın içinde bulunduğu ilk etapta kolayca fark edilemiyor. Ancak belli zaman dilimlerinde bakıldığında süreç ve gelinen nokta çok daha net görülüyor. Kısaca son on yıl Amerikan aileleri için adeta bir kâbus olmuş.

Bu gelişmeler neticesinde yaşanabilecek olası çöküntünün sadece ABD'nin sorunu olmayacağını bilmemiz gerekiyor. Bu gelişmelerin olumsuz yansımaları öncelikle ABD ile yakın ticari ilişki içinde olan ülkeleri olumsuz bir şekilde etkileyecek.

Son derece önemli bilgiler içeren 140 sayfalık rapor benzer türde araştırmayı ülkemiz ve diğer ülkeler için yapmayı teşvik eder nitelikte. 30 Ağustos Zafer Bayramınız kutlu olsun.

Average Annual Change in Mean Family Income, 1950-2010, by Quintile and for the Top 5 Percent

Source: U.S. Census Bureau, Historical Income Tables, Table F-3 for 1966 to 2010, and derived from Tables F-2 and F-7 for 1950 to 1965. Downloaded from <http://www.census.gov/hhes/www/income/data/historical/families/> on July 11, 2012

PEW RESEARCH CENTER